

Finans- og Tolldepartementet.

**St. prp. nr. 10.
(1937)**

Om statstilskot til skiping av nye sparebankar.

Tilråding frå Finans- og Tolldepartementet 22 januar 1937, som er samtykt ved kongeleg resolusjon same dag.

(Målboro av statsråd K. Bergsvik.)

Under forebunga av lov frå 22 juni 1934 om utviding av verksemda for Garantikassa for Sparebankar og skipinga av det millombils lånefondet til studnad for mindre bygdesparebankar var det også tale om at det kunde verta naudsynt for Staten (og Noregs Bank) å hjelpe til med skiping av ein ny sparebank for eit distrikt der den tidlegare sparebanken var kome i sovore vanskar at den ikkje kunde haldast oppe. Finansdepartementet fann likevel at det på det tidspunktet ikkje kunde gjera framlegg om at det vart reist medel til dette, sjå Ot. prp. nr. 56 for 1934 side 9, sml. side 2. Med tilføre av dette gjorde Finans- og Tollnemnda i Innst. O. X (1934) om brigde i lov om Garantikassa for Sparebankar frå 29 juni 1932 m. a. denne merknaden:

«Nemnda har også dryft det spørsmålet som er reist av styret for Garantikassa um å yta studnad til skiping av nye sparebankar der dette måtte vera turvande. Og nemnda vil uppmoda departementet um å greida dette spørsmålet ut og leggja det fram for Stortinget komande år. Men då denne sak har fleire sidor, vil ein også uttala at nemnda ikkje med denne uppmoding har teke stoda til realitetten i spørsmålet.»

Då Stortinget den 21 juni 1934 handsama Budgett-innst. S. nr. 118 b for 1934 frå Finans- og Tollnemnda om statstilskot til millombils lånefond for mindre bygdesparebankar som kjem i vanskar, uttala representanten Moseid at det kunde henda at det vilde vera ynskjeleg å ha medel til disposisjon (til skiping av ein ny sparebank) alt i budgetterminen 1934—35 og den døverande sjefen for Finansdepartementet, statsråd Lund, gjorde til dette denne merknaden (forh. i St. 1934 side 2069—70):

«Med hensyn til det av hr. Moseid nevnte spørsmål er jeg fullt klar over, at det er et spørsmål som må utredes, og da må det komme frem for Stortinget, i tilfelle man vil foreslå nogen bevilgning. Men hvis det innen denne utredning kan foreligge, og innen Stortinget skulde kunne ta standpunkt til spørsmålet, skulde være noget sterkt påtrengende behov for å få en løsning i en enkelt sak, så går også jeg ut fra — hvis det ikke er spørsmål om de større beløp — at man i tilfelle då kunde disponere et forholdsvis lite beløp av den krisebevilgning man har. Det vil jo i tilfelle kun være spørsmål om små beløp i et sådant tilfelle.»

Spørsmålet om statsstudnad til skiping av ein ny sparebank som skulle løysa av ein fallert sparebank, kom fyrste gongen opp for Drangedal herad. Dette heradet har to sokn, Drangedal og Tørdal. Der var tidlegare to sparebankar, Drangedal Sparebank og Tørdal Sparebank, som bæ var skipa i 1865. Bæ sparebankar støgga betalingane sine i 1922 og søkte akkord, men gjekk seinare konkurs. Det vart halde fram som sers ynskjeleg for å skunda på avviklinga av Drangedal Sparebank at det vart skipa ein ny sparebank i heradet. Distriktet som var hardt råma av krisa, kunde sjølv ikkje skaffa eit så stort grunnfond at den nye sparebanken straks kunde taka opp utlånsverksemd i nemnande omfang. Etter tilråding frå Finansdepartementet og med heimel i fullmakta frå Stortinget frå 21 juni 1934 ga Socialdepartementet under sin døverande sjef, statsråd Utheim, den 3 desember 1934 samtykke til at Finansdepartementet fekk bruka kr. 15 000 av dei krisemedel som var leyyde (kap. 420) for terminen 1934—35 som tilskot til ein ny sparebank i Drangedal, sml. det oversynet

Om statstilskot til skiping av nye sparebankar.

over bruken av kriseløyvingar for terminen 1934—35, som er gjeve i St. dok. nr. 8 (1935). Sumen vart elles først utbetala i januar 1936 etter at den nye Drangedal og Tørdal Sparebank hadde fått vedtektene sine godkjende i samsvar med sparebanklova. Ein gjer merksam på at den nye sparebanken vart skipa med eit grunnfond stort kr. 53 235. Av denne sumen vart som nemnt kr. 15 000 ytt av staten, kr. 15 000 av Noregs Bank og kr. 23 235 av innbyggjarane i heradet. Alle tilskotsytarane til grunnfondet, også Staten og Noregs Bank, har krav på å få tilskota betalt attende med tillegg av 3 pct. rente utan renterente, i samsvar med foresegnene i § 7 i sparebanklova.

Med samtykke frå Finansdepartementet er det like eins lova at Staten vil yta liknande tilskot til grunnfond for nye sparebankar i Seljord og Fræna herader i staden for dei tidlegare sparebankar i desse herader som no er under konkurs. Med tilføre av dette skal departementet halda fram:

I Seljord herad har det berre vore ein sparebank, Seljord Sparebank, som vart skipa i 1864 og som måtte stogga betalingane sine i januar 1929. Det vart gjort freistnad på å reisa banken att ved akkord, men den måtte seinare gå konkurs. Avviklinga har gått sers tregt. Det er no fire år sidan konkursen vart opna, og enno har ikkje konkursstyret fått til ei fyrebils utluting. Ein må venta at avviklinga i nokon mun vert letta om det vert skipa ein ny sparebank i heradet som kann ta dei lån frå konkursbuet som det er fullgod trygd for, men som likevel ikkje let seg føra over til bankar eller andre långjevarar utanfor heradet.

Ved tingingar millom målsmenn for heradet, Noregs Bank og Bank- og Sparebankinspeksjonen i 1934—35 vart det med samtykke frå Finansdepartementets dåverande sjef lova distriktet, at Staten og Noregs Bank vilde yta eit tilskot på kr. 15 000 kvar til grunnfond for ein ny sparebank for Seljord herad under foresetnad av at det frå distriket vart ytt tilskot til grunnfondet med minst 15—20 000 kroner. Det er teikna tilskot til grunnfondet frå distriket med ein noko høgare sum, men det har vore foresetnaden at desse tilskota skulde dekkjast av dividende frå Seljord Sparebanks konkursbu. Då avviklinga av buet som nemnt har vore sers vanskeleg, har ein til dessar ikkje fått inn det minimumstilskotet som var kravd frå distriket, men etter det som no er kjent, ventar ein at dette vil verta ordna med det fyrste. Den nye sparebanken vil deretter verta skipa. So snart so er skjedd, vil Staten og

Noregs Bank betala grunnfonds-tilskota sine. Det er foresetnaden at det i vedtektene til den nye sparebanken skal takast inn foresegner om at alle tilskotytarar (også Staten og Noregs Bank) har krav på å få tilskota til grunnfondet betalt attende med 4 pct. rente (utan renterente) i samsvar med § 7 i sparebanklova.

I Fræna herad har det vore 2 sparebankar. Den eine av desse — Fræna Sparebank, som er skipa i 1895 — fekk i 1923 ein friviljug ordning med kreditorane, men i januar 1936 gjekk sparebanken konkurs. Den andre sparebanken har berre det minste av dei to sokn i heradet til distrikt, og banken er so liten at den ikkje kan vera til nemnande hjelp for det andre soknet. Under tingingar millom målsmenn for Bank- og Sparebankinspeksjonen og Garantikassa for Sparebankar med målsmenn for sparebanken og heradet har ein prøvd å finna ei ordning soleis at den gjenverande sparebanken ved studnad frå Garantikassa for Sparebankar kunde verta sett i stand til å yta distriket naudsynleg hjelp under avviklinga av Fræna Sparebanks konkursbu. Foresetnaden for denne studnad måtte m. a. vera at distriktet til den gjenverande sparebanken kom til å femma heile Fræna herad, men dette har fått så sterkt motbør frå Indre Fræna Sparebank at ein har mått gjeva opp denne planen. Då ein på den andre sida må gå ut ifrå at det vil ha sers mykje å segja at det er ein bank i distriket som kann taka dei lån frå konkursbuet som er fullgode, ga Finansdepartementets dåverande sjef, statsråd Indrebø, sitt samtykke til å lova distriktet at Staten og Noregs Bank vilde yta eit tilskot på kr. 7 500 kvar til grunnfond for ein ny sparebank for Fræna herad under foresetnad av at det vart ytt eit tilskott til grunnfondet frå distriket av minst same storleiken.

Jostedal Sparebank, som er skipa i 1895, gjekk konkurs den 22 mai 1936. Konkursstyret har søkt om statsstudnad for å etterreisa banken. Det viser m. a. til vedtak på fylkestinget for Sogn og Fjordane frå 23 juni 1936. Søknaden fylgjer saka som uprenta vedlegg. Bankinspeksjonen har etter samråd med den noverande sjefen for Finansdepartementet sagt frå til konkursstyret og fylket, at ein ikkje har rådvelde over medel som kann nyttast til etterreising av den gamle banken, men at Staten kann henda vil yta eit mindre tilskot (kr. 7 000) til grunnfond for ein ny sparebank i heradet.

Bank- og Sparebankinspeksjonen har gjort merksam på at det også i

Om statstilskot til skiping av nye sparebankar.

andre einskilde høve kann verta naudsynleg å yta offentleg studnad til skiping av ein ny sparebank i eit distrikt der ein tidlegare sparebank har mått stogga når det ikkje er mogeleg for distriktet med eiga hjelp å skapa ein ny sparebank. Bankinspeksjonen går likevel ut ifrå at det ikkje vil verta bruk for noko jamt attkomande løyving til dette foremålet.

Departementet er samd med Bankinspeksjonen, men vil streka under at studnad som her nemnd berre kann verta ytt reint undantak svis og berre til slike distrikter som har serlege økonomiske vanskar. Det er like eins ein føresetnad frå departementet at studnad frå Staten og Noregs Bank skyter til ein liknande sum og at det frå distriktet vert ytt tilskot til grunnfondet av minst same storleiken som tilskotet frå Staten. Departementet vil syta for at tilskotet til grunnfondet frå Staten og Noregs Bank får same rett til rente og attendebetaling som tilskota frå dei private tilskotytarar.

Departementet meiner at statstilskot til skiping av nye sparebankar ikkje høyrer heime under dei vanlege kriseløyvingar. Departementet finn det rett at løyving til dette foremålet vert gjeve på budgettet for dette

året med kr. 50 000 under nytt kap. 856, Tilskot til grunnfond for nye sparebankar i herad der ein eldre bank har mått stogga, overførbart. Sumen vil kunna dekkjast på den måten at sumen under kap. 1009: «Tilfeldige utgifter i almindelighet», kr. 1 480 314 vert sett ned til kr. 1 430 314. Den 31 desember 1936 var av løyvinga under kap. 1009 brukt kr. 152 031,11.

I samhøve med dette gjer då departementet denne
tilrådinga:

At Dykker Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt oppset til proposisjon til Stortinget om:

1. At det på statsbudgettet for terminen 1936—37, under nytt kap. 856, Tilskot til grunnfond for nye sparebankar i herad der ein eldre bank har mått stogga, vert løyvd, overførbart, kr. 50 000. Sumen vert greidd på den måten at sumen under kap. 1009: «Tilfeldige utgifter i almindelighet», kr. 1 480 314 vert sett ned til kr. 1 430 314.

2. At statstilskot av denne løyvinga kann etlast ut med opptil kr. 15 000 i einskild høve når Noregs Bank gjev same sum som Staten og grunnfondstilskot teikna i distriktet i minsto har same storleiken som statstilskotet.

Vi HAAKON, Noregs Konge,

gjer kunnigt:

Vi byd Stortinget inn til å gjera sovore

vedtak:

I.

På statsbudgettet for terminen 1936—37, under nytt kap. 856, Tilskot til grunnfond for nye sparebankar i herad der ein eldre bank har mått stogga, vert løyvd overførbart, kr. 50 000. Sumen vert greidd på den måten at sumen under kap. 1009: «Tilfeldige utgifter i almindelighet», kr. 1 480 314 vert sett ned til kr. 1 430 314.

II.

Statstilskot av denne løyvinga kann etlast ut med opptil kr. 15 000 i einskild høve når Noregs Bank gjev same sum som Staten og grunnfondstilskot teikna i distriktet i minsto har same storleiken som statstilskotet.

Tilrådinga frå Finans- og Tolldepartementet fylgjer i avtrykk.

Gjeve på Oslo slott 22 januar 1937.

Under Vår hand og riksseglet

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted